

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВЛОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ВИВЧЕННЯ
ПРОБЛЕМ ЗЛОЧИННОСТІ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА В. В. СТАШИСА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради НДІ ВПЗ імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України протокол № 6 від 09 вересня 2020 р.
Директор

Владислава БАТИРГАРЕСВА

СИЛАБУС

**СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ У ЗМАГАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ**

ВИКЛАДАЧ	
<i>Авдєєва Галина Костянтинівна</i> , провідний науковий співробітник лабораторії «Використання сучасних досягнень науки і техніки у боротьбі зі злочинністю» НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.	
Контактний телефон	+38 057 715-62-08 (роб.)
E-mail	gkavdeeva@ukr.net.
Назва освітньо-професійної програми	Право
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	08 Право, 081 Право
Статус дисципліни	Вибіркова компонента циклу дисциплін вільного вибору аспіранта, викладається у 4 семестрі II курсу в обсязі 2 кредитів
МОВА ВИКЛАДАННЯ	Українська
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Консультації навчальної дисципліни відбуваються: <i>аудиторні консультації</i> – аудиторія № 602

	<p>згідно з графіком консультацій; <i>онлайн консультації</i> – через Zoom за попередньою домовленістю з викладачем. Для погодження часу онлайн консультації слід писати на електронну пошту Авдєєвій Г.К. gkavdeeva@ukr.net або телефонувати за номером +38 057 715-62-08.</p> <p>Пропуск занять: для відпрацювання пропущених занять, узгодження виду відпрацювання та ін. питань слід звернутись до Авдєєвої Г.К. на електронну пошту gkavdeeva@ukr.net або зателефонувати за номером +38 057 715-62-08</p>
ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	<p>Прослуховуючи цей курс, здобувачі погоджуються виконувати вимоги принципів академічної доброчесності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати всі завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб; - надавати для оцінювання лише результати власної роботи; - не вдаватися до кроків, що можуть у нечесний спосіб покращити власні результати навчання чи погіршити/покращити результати інших здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; - ні в який спосіб не публікувати відповіді на питання, що ставляться в рамках навчальної дисципліни для оцінювання знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.
МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	<p>Надання здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії необхідного обсягу спеціальних юридичних знань щодо використання спеціальних знань у різних видах юридичної діяльності в умовах інтеграції правової системи України до системи законодавства країн-членів Європейського Союзу, що сприятиме розвитку професійного мислення, вдосконаленню навичок щодо здатності самостійного прийняття рішень та орієнтації у зазначеній галузі знань в умовах реалізації наукової діяльності та діяльності, пов'язаної з подальшою практичною роботою у галузі боротьби зі злочинністю.</p>
ФОРМАТ КУРСУ	Форма навчання – денна / заочна.
ФОРМИ І ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	Види навчальних занять: лекції, практичні заняття, індивідуальна робота, індивідуальні консультації, елементи дистанційного навчання, проміжний та підсумковий контроль.
ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА	<ul style="list-style-type: none"> – вивчення додаткових нормативних і літературних джерел щодо організації і проведення наукових досліджень та розв'язання наукознавчих проблем; – участь у наукових заходах, тематикою яких є,

	<p>зокрема, проблеми наукознавства;</p> <ul style="list-style-type: none"> – підготовка наукових доповідей та їх презентація з проблемних питань наукознавства; – написання наукових есе, рефератів, наукових оглядів, контрольних робіт, статей та тез наукових доповідей з окремих наукознавчих проблем; – узагальнення юридичної практики, необхідної для аналізу і розв'язання наукознавчих проблем; – інші форми індивідуальної роботи за узгодженням з викладачем.
ФОРМИ КОНТРОЛЮ	Проміжний контроль – у формі оцінювання самостійної та індивідуальної роботи, підсумковий контроль – у формі заліку
ПРЕРЕКВІЗИТИ	Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з філософії та основ науково-дослідної діяльності
НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ	Мультимедійне обладнання, комп'ютерне забезпечення з виходом в мережу Інтернет
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	<p>За результатами освоєння навчальної дисципліни повинен продемонструвати такі <i>результати навчання</i>.</p> <p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - показати обізнаність про етапи становлення, ознаки та функції спеціальних знань як засобу встановлення істини у різних видах судочинства та описати основні проблеми сучасності у залученні обізнаних осіб до судочинства та рецензування висновків експерта із демонстрацією впливу результатів такої діяльності на подальший розвиток правосуддя в цілому та розуміння сутності базових наукових основ використання спеціальних знань у змагальному судочинстві, зокрема; - визначити особливості організаційного та методологічного рівнів використання спеціальних знань у судочинстві та роль науковців у розробці концептуальних засад діяльності обізнаних осіб для розв'язання завдань щодо реалізації прав осіб на справедливе правосуддя; - демонструвати знання положень нормативно-правової бази про використання спеціальних знань в Україні та показати специфіку організації цієї діяльності у передових зарубіжних країнах; - описати процес організації роботи обізнаних осіб, включаючи й експериментальні дослідження, із розкриттям евристичного потенціалу системи дослідницьких підходів і методів та визначенням напрямів і перспектив використання сучасних досягнень науки і техніки у нових видах спеціальних знань; - виявляти системні знання про теоретичні основи

	<p>використання спеціальних знань в умовах змагального судочинства в Україні.</p> <p>Уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - самостійно проводити аналіз переваг і недоліків різних методологічних підходів до розроблення наукових основ вчення про спеціальні знання, генерувати або розвивати наукові ідеї, категорії, нові завдання тощо та обирати традиційні й інноваційні теоретико-методологічні підходи до їх розв'язання; - легко орієнтуватися в системі нормативно-правових і методологічних засад використання спеціальних знань, а також застосовувати пізнавальний потенціал системи методів наукового пізнання для розв'язання існуючих та перспективних завдань, які вирішуються обізнаними особами; - ґрунтовно оцінювати стан та перспективи розв'язання наукових проблем у галузі використання спеціальних знань, будувати типовий алгоритм їх вирішення та прогнозувати у зв'язку із цим найбільш реалістичні результати; - самостійно здійснювати підготовку до залучення експерта, спеціаліста, викладача, експерта з питань права, обирати конкретну обізнану особу, формулювати їй питання; - критично оцінювати висновок експерта та спеціаліста як джерела доказів, висловлювати свої міркування щодо його допустимості, достовірності і об'єктивності, виявляти процесуальні недоліки і помилки у висновках експерта та факти відхилення від експертних методик; - самостійно проводити оцінку результатів порівняльного дослідження найбільш поширених об'єктів судової експертизи за їх загальними і окремими ознаками, здійснювати оцінку отриманих результатів; - ефективно користуватися нормативно-правовими і методичними матеріалами під час використання спеціальних знань у різних видах судочинства України. 	
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ		
Змістовний блок 1		
Використання спеціальних знань у юридичній діяльності		
Лекція	ТЕМА № 1. Теоретичні та правові засади використання спеціальних знань у професійній діяльності юриста	2
Лекція	ТЕМА № 2. Обізнані особи та їх правовий статус	2
Лекція	ТЕМА № 3. Напрями використання спеціальних знань у юридичній діяльності	2

Практичне заняття 1	Спеціальні знання: сутність та форми їх використання в судочинстві	2
Практичне заняття 2	Окремі види спеціальних криміналістичних знань	2
Змістовний блок II: Використання спеціальних знань у різних видах судочинства		
Лекція	ТЕМА № 4. Сучасні можливості використання спеціальних знань у змагальному судочинстві	2
Практичне заняття 3	Окремі види спеціальних криміналістичних знань	2
Лекція	ТЕМА № 5. Використання спеціальних знань стороною захисту у змагальному судочинстві	2
Лекція	ТЕМА № 6. Оцінка висновку експерта як джерела доказів у змагальному судочинстві	2
Практичне заняття 4	Оцінка висновку експерта	2
УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ		
Форми освітнього процесу, які передбачають оцінювання здобувача		4-й семестр
<i>Аудиторна робота</i>		40
<i>Індивідуальні завдання</i>		10
<i>Контрольні заходи</i>	Підсумковий контроль у формі заліку	50
Разом:		100
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ		
Види занять	Кількість балів відповідно до виду заняття (за один вид заняття)	Критерії оцінювання
<i>Семінарські заняття під час аудиторної роботи</i>	9-10	відмінний рівень засвоєння навчального матеріалу з теми, можливі окремі несуттєві недоліки
	7-8	добре засвоєння матеріалу з теми, але є не значні помилки
	5-6	задовільний рівень засвоєння матеріалу з теми, суттєві і у значній кількості помилки
	3-4	поганий рівень засвоєння матеріалу з теми, значна кількість недоліків
	1-2	мінімальний рівень засвоєння матеріалу з теми, але достатній для оцінювання
	0	поверхневий рівень засвоєння матеріалу з теми, велика кількість помилок
<i>Індивідуальні завдання</i>	9-10	глибоке знання проблем, пов'язаних із темою завдання (дослідження), вільне володіння матеріалом, вміння самостійно і творчо мислити, знаходити, узагальнювати, аналізувати матеріал,

		робити самостійні висновки
	7-8	в роботі розкрито основні положення теми завдання (дослідження), але є деякі неточності у викладеному матеріалі, теоретичні поняття недостатньо підтверджені фактичними даними
	5-6	основні положення теми завдання (дослідження) розкрито, але деякі питання висвітлено не в повному обсязі та не має підтвердження теоретичних понять фактичними даними, відсутній творчий підхід до дослідження
	3-4	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, з великою кількістю суттєвих помилок, відсутні самостійні висновки
	1-2	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, з великою кількістю помилок, взагалі відсутні висновки, вбачається доволі слабе знання предмета дослідження
	0	основні положення теми завдання (дослідження) висвітлено поверхнево, вбачається відсутність самостійності дослідження
<u>Контрольні заходи:</u>		
- підсумковий контроль у формі заліку	50	- всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у науково-дослідній роботі
	40	- достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей; - здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для науково-дослідної роботи
	30	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на заліку за наявності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	20	- знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, достатньому для науково-дослідної роботи; - помилки у відповіді на заліку при відсутності уявлення про шляхи їх самостійного усунення
	10	- прогалини в знаннях з певних частин основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - помилки та суттєві неточності у відповіді на заліку
	0	- відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни; - відсутність очікуваних результатів навчання.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS				
Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в Інституті	Рівень компетентності
A	ВІДМІННО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії має всебічні знання в межах вимог навчальної програми, уміє формулювати висновки на основі отриманих знань, обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, творчої діяльності, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.	5	90-100	Високий
B	ДУЖЕ ДОБРЕ. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії добре володіє вивченим матеріалом з дисципліни в межах вимог навчальної програми, намагається формулювати світоглядні та методологічні висновки на основі отриманих знань, обґрунтувати свою світоглядну та громадську позицію. Володіє методологією наукового пізнання, уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань. Водночас відповідь має певні неточності.	4	80-89	Достатній
C	ДОБРЕ. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії виявляє знання в межах вимог навчальної програми. Робить спроби формулювати світоглядні й методологічні висновки на основі отриманих знань. Уміє застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за зразком. Водночас відповідь є недостатньо осмисленою, має помилки і неточності.		70-79	

D	ЗАДОВІЛЬНО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії відтворює частину навчального матеріалу і виявляє здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки.	3	65-69	Середній
E	ДОСТАТНЬО. Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, відтворює значну його частину на репродуктивному рівні. Відповідь має суттєві помилки.		60-64	
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО (з можливістю повторного складання семестрового контролю). Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії відтворює незначну частину навчального матеріалу виявляє слабку здатність формулювати висновки на основі отриманих знань та застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань за допомогою викладача. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.	2	35-59	Низький
F	НЕЗАДОВІЛЬНО (з повторним обов'язковим вивченням залікового кредиту). Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів. Відповідь має суттєві помилки та прогалини.		34 і менше	
Орієнтовний перелік питань до заліку	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спеціальні знання: сутність, зміст та значення. 2. Форми використання спеціальних знань у судочинстві. 3. Сучасне уявлення про використання спеціальних знань у різних видах юридичної діяльності. 4. Види обізнаних осіб, їх процесуальний статус. 5. Порядок залучення експерта у кримінальному провадженні. 6. Залучення спеціаліста до проведення слідчих дій. 7. Напрями використання спеціальних знань адвокатом (захисником) 			

	<p>та їх мета.</p> <ol style="list-style-type: none"> 8. Використання спеціальних знань у непроцесуальній формі. 9. Порядок рецензування висновків експерта і спеціаліста. 10. Використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві. 11. Методи формальної логіки в дослідженнях судового експерта і спеціаліста. 12. Процесуальний статус судового експерта. 13. Процесуальний статус спеціаліста у кримінальному провадженні. 14. Підстави та порядок використання спеціальних знань стороною захисту у різних видах судочинства. 15. Процесуальна регламентація права сторони захисту на самостійне залучення незалежного експерта. 16. Залучення спеціаліста стороною захисту у кримінальному провадженні. 17. Експерт з питань права, його процесуальний статус і повноваження. 18. Процесуальний статус спеціаліста та перекладача. 19. Незалежне рецензування висновку експерта і спеціаліста. 20. Оцінка висновку експерта і спеціаліста як джерел доказів.
<p>Рекомендована література (основна, допоміжна)</p>	<p style="text-align: center;">Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експертизи у кримінальному провадженні: наук.-практ. посіб. / М. С. Туркот, Н. В. Нестор, А. В. Столітній та ін. Київ: Норма права, 2020. 308 с. 2. Судові експертизи в процесуальному праві України. Навчальний посібник / Н. В. Нестор, О. Г. Рувін та ін. Київ: Ліра-К, 2019. 424 с. 3. Судова медицина. Медичне законодавство: у 2 кн.: підручник. / за ред. Б.В. Михайличенка. 5-е вид. Київ: ВСВ «Медицина», 2018. Кн. 1: Судова медицина. 448 с. 4. Судова психіатрія та судово-психіатрична експертиза: навч. посібн. / І. М. Григус, В. І. Цимбалюк, В. О. Самороков та ін. Львів: Новий світ-2000, 2018. 119 с. 5. Щербаковський М. Г. Проведення та використання судових експертиз у кримінальному провадженні: монографія. Харків: В деле, 2015. 560 с. <p style="text-align: center;">Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. Наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2018. Т. 20: Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія. 952 с. 2. Ястреб І. С., Чернявський А. І., Хажинський Р.М. Інформаційний збірник з питань правових та організаційних основ судово-експертної діяльності. Одеса: ТОВ «Hawk Holding», 2015. 228 с. 3. Місце недержавної судової експертизи у забезпеченні судочинства України: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конференції-дискусії (м. Київ, 19 жовтня 2020 року). Київ: Видавник Назаров О.А., 2020. 104 с. 4. Інноваційні методи та цифрові технології в криміналістиці, судовій експертизі та юридичній практиці: матер. міжнар. «круглого столу» (м. Харків, 12 груд. 2019 р.) / редкол.: В. Ю. Шепітько (голов. ред.), В. А. Журавель, В. М. Шевчук, Г. К. Авдєєва. Харків : Право, 2019. 164 с. 5. Авдєєва Г. К. Проблеми реалізації прав учасників кримінального провадження на використання спеціальних знань в умовах змагального судочинства. <i>Криміналістика і судова експертиза</i>. Київ, 2019. Вип. 64. С. 223-232. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2019_64_23

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України № 4651-VI від 13.04.2012. Редакція від 14.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України № 1618-IV від 18.03.2004. Редакція від 13.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України № 1799-XII від 06.11.91. Редакція від 16.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
4. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України № 2747-IV від 06.07.2005. Редакція від 15.08.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
5. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. Редакція від 03.07.2020. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
6. Про судову експертизу: Закон України № 4038а-XII від 25.02.94. Редакція від 01.01.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text>
7. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень: затв. наказом М-ва юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5. Редакція від 02.02.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text>
8. Інструкція про проведення судово-медичної експертизи: затв. наказом М-ва охорони здоров'я України від 17.01.1995 р. № 6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text>
9. Авдєєва Г. К. Використання окремих видів спеціальних знань у юридичній діяльності: відео-лекція. (2020). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HeSUvYJCX6U>
10. Авдєєва Г. К. Особливості застосування спеціальних знань у професійній діяльності адвоката (захисника): відео-лекція. (2020). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yeUSxp0nGhc>